

نفوذ رژیم صهیونیستی در حاکمیت جمهوری آذربایجان "اظهر من الشمس" است

پژوهشگر حوزه جمهوری آذربایجان: شواهد و قرائین موجود، ما را به اعتقاد به دست داشتن رژیم صهیونیستی در این اتفاقات رهنمون می سازد. در نیجریه، شیعیان و رهبر آنها را مورد آزار و اذیت قرار داده اند که دیدگاه های ضد اسرائیلی دارد.

به گزارش آران نیوز: گر بخواهیم به اخباری از وضعیت مسلمانان به ویژه شیعیان جمهوری آذربایجان دست پیدا کنیم، نمی توان تنها به اظهارات علما و مسوولین مسلمان در این کشور تکیه کرد و این گمانه زنی به وجود می آید که آنها برای اینکه بتوانند در این منطقه به زندگی و فعالیت خود ادامه دهند، بهتر است که با صراحت سخن نگویند و حتی تنش ها را نیز کمتر کنند. این روزها شیعیان جمهوری آذربایجان نه تنها حال خوشی ندارند بلکه مانند شیعیان نیجریه، یمن، چین و سوریه و ... کشته و زندانی هم می شوند. برای اینکه چشم انداز دقیق تری از شیعیان این منطقه داشته باشیم نظرات جعفر خاشع، کارشناس مسایل جمهوری آذربایجان را جویا شدیم.

او معتقد است که ترکیه به منظور ایجاد هزینه برای روسیه در قفقاز جنوبی بیش از پیش به گرجستان و آذربایجان نزدیک شده است. حاکمیت جمهوری آذربایجان، تعمیق آموزه های اصیل اسلامی و شیعی در این کشور را در تضاد با تثبیت قدرت و منافع خود می دانند؛ به همین دلیل به شدت از رشد اسلامگرایی و پررنگ شدن نمادهای اجتماعی آن هراسان است و سعی دارد تا از حضور انبوه و با عظمت مردم در مراسم های مذهبی مانند برگزاری نمازهای عید فطر، قربان و بزرگداشت واقعه تاسوعا و عاشورا در ماه محرم جلوگیری کند.

*براساس اخبار منتشر شده حمله و سرکوب شیعیان آذربایجان زیر نظر رییس جمهور این کشور انجام شده به اعتقاد شما چه تغییری در سیاست شیعیان و دولت این کشور ایجاد شده که منجر به چنین برخوردهایی شده است؟

خاشع: هر چند که برخورد با شیعیان و ضرب و شتم و زندانی کردن آنها در جمهوری آذربایجان امر تازه ای نیست اما حمله غافلگیرانه به صفوف نمازگزاران و کشته و زخمی کردن آنها در تاریخ استقلال جمهوری آذربایجان مساله بی سابقه ای بوده است که تا کنون بدین شکل برخوردی بین حاکمیت و شیعیان در این کشور مشاهده نشده بود. سیر تحولات و رویدادهای بعد از این حادثه نشان می دهد که در حاکمیت آذربایجان سناریویی برای سرکوب شدید و از بین بردن اقبال مردم به مراسم و مناسک مذهبی شیعیان در این کشور طراحی شده است. بعد از سرکوب و حمله به نمازگزاران در ایام عزاداری اربعین حسینی مقامات، نمایندگان پارلمان، برخی تحلیل گران و روزنامه نگاران دولتی شروع به اتهام زنی علیه دستگیر شدگان کردند و آنها را به براندازی دولت و اقدام علیه حاکمیت متهم نمودند بلافاصله با زمینه سازی های انجام شده پارلمان این کشور با تصویب مصوبه ای نصب پرچم و شعائر مذهبی در کوچه و خیابان و در مساجد را ممنوع اعلام نمود و زعامت و مسوولیت دینی مساجد توسط کسانی که در خارج از کشور به تحصیل دروس حوزوی مشغول بودند را غیر قانونی اعلام کردند.

الهام علی اف، رییس جمهور این کشور شخصا در فرمانی دریافت هزینه برای صدور مجوز تولید تنباکو مشروبات الکلی را حذف نمود؛ این موارد همه نشان دهنده این است که حاکمیت آذربایجان با هدف سرکوب، حذف فعالیت شیعیان و غیر دینی سازی فضای جامعه سناریویی را تدارک دیده و در این برهه زمانی که بستر این سرکوب به لحاظ داخلی و منطقه ای محیا بوده اقدام به پیاده سازی این سناریو کرده است. فاکتورهای مهم داخلی و منطقه ای می تواند در رویکرد فعلی حاکمیت آذربایجان نسبت به شیعیان در این کشور نقش داشته باشند. به عنوان اولین عامل می توان به تغییر در تیم امنیتی جمهوری آذربایجان اشاره کرد؛ در دو ماه اخیر تغییرات مهم امنیتی در این کشور به وقوع پیوسته است. وزیر امنیت ملی آذربایجان به دلایل مختلفی از جمله فساد اقتصادی، همکاری با موساد، مامشات در برابر فعالیت گروههای تندرو اسلامی، همکاری با غرب و تدارک کودتا علیه الهام علی اف، شنود بدون مجوز مکالمات مقامات دولتی و ... از کار برکنار شد و پس از آن چندین مقام عالی رتبه این وزارتخانه نیز دستگیر و روانه زندان شدند. اخیرا به منظور تمرکز بیشتر قدرت در دستان شخص رییس جمهور، وزارت امنیت ملی به کلی منحل شد و با ایجاد دو سازمان سرویس امنیت دولتی و سرویس اطلاعات خارجی ساختارهای دوران حاکمیت کمونیسم دوباره در این کشور احیا شدند. به نظر می رسد در اثر این دگرگونی اساسی در وزارت امنیت ملی تیم جدید امنیتی که بیشتر در وزارت کشور آذربایجان هستند برای اثبات توانایی ها و خوش خدمتی به حاکمیت دست به چینی اقدامی با این شدت زده اند.

برای دلیل دوم و شرایط داخلی جمهوری آذربایجان می توان به فراغت این کشور از انتخابات پارلمانی و گذر از فضای حساس سیاسی اشاره کرد. حاکمیت آذربایجان با برگزاری انتخابات ریاست جمهوری در سال ۲۰۱۳ و انتخابات پارلمانی در سال ۲۰۱۵ و تثبیت قدرت خویش تا سال ۲۰۱۸ دیگر انتخابات حساسی پیش رو ندارد به همین دلیل فضا را مناسب دیده است تا با شیعیان که اتفاقا انتخابات اخیر پارلمانی را هم تحریم کرده بودند ضرب شصتی نشان دهد و به شدت آنها را سرکوب نماید. علاوه بر حزب اسلام و جنبش اتحاد مسلمانان، اپوزیسیون غربگرا نیز انتخابات را تحریم نموده بودند اما جمهوری آذربایجان برخلاف همه انتقادهای تند غرب علیه حاکمیت این کشور توان و اراده برخورد با آنها را ندارد.

از دلایل منطقه ای این بحران می توان به متاثر شدن قفقاز جنوبی به خصوص گرجستان و آذربایجان و تغییر فضای روابط روسیه و ترکیه اشاره کرد. بعد از ائتلاف روسیه و ایران در سوریه و تضعیف موقعیت ترکیه در شمال سوریه، شاهد تقویت

مناسباتی هستیم که هر چند از قبل موجود بودند اما در این برهه زمانی بیشتر به چشم می آیند. ترکیه به منظور ایجاد هزینه برای روسیه در قفقاز جنوبی بیش از پیش به گرجستان و آذربایجان نزدیک شده است. در دو ماه اخیر چندین مرتبه مقامات عالی رتبه این کشورها باهم دیدار داشتند. رییس جمهور ترکیه در حاشیه کنفرانس بی طرفی ترکمنستان با همتای گرجی دیدار نمود؛ در این دیدار اردوغان از تمامیت ارضی گرجستان حمایت کرد و علاوه بر این به رسمیت شناختن استقلال اوستیای جنوبی و آبخازیا توسط روسیه را به شدت محکوم کرد. در واکنش به این اقدامات شبکه تلویزیونی روسیه در برنامه ای نقشه جمهوری آذربایجان را بدون قره باغ به تصویر کشیده است و این پیامی برای آذربایجان است که در صورت ادامه این سیاست ها باید از قره باغ چشم پوشی کند. همچنین روسیه نیروها و تجهیزات نظامی زیادی را در مرز ارمنستان با ترکیه مستقر کرده است. از طرفی دیگر خبرهایی مبنی بر تقویت لابی روسیه در گرجستان برای افزایش همکاری در رسانه های غربی منتشر شده است که همه این موارد نشان دهنده بازی های جدید در این منطقه و پررنگ شدن مرز تنش های منطقه ای در میان بازیگران منطقه ای است البته در این بازی از قضا ایران به دلیل حمایت از اقدامات روسیه در سوریه در تیم مقابل آذربایجان قرار گرفته است. البته هر چند برخی از این رویدادها به لحاظ زمانی بعد از اتفاقات نارداران رخ داده است اما با جدا سازی هر یک از این رویدادها از متن کلی نمی توان تحلیل درستی از آن داشت و آن را به صورت دقیق شناخت.

در نهایت می توان گفت حاکمیت جمهوری آذربایجان، تعمیق آموزه های اصیل اسلامی و شیعی در این کشور را در تضاد با تثبیت قدرت و منافع خود می داند؛ به همین دلیل به شدت از رشد اسلامگرایی و پررنگ شدن نمادهای اجتماعی آن هراسان است و سعی دارد تا از حضور انبوه و با عظمت مردم در مراسم مذهبی مانند برگزاری نمازهای عید فطر، قربان و بزرگداشت واقعه تاسوعا و عاشورا در ماه محرم جلوگیری کند. حاکمان جمهوری آذربایجان به دلیل فراهم بودن زمینه ها و بسترهای داخلی و منطقه ای در این برهه زمانی برای طراحی سناریوی چند مرحله ای اخیر تلاش کردند. با کشتار و سرزنش نارداران به عنوان مامن اصلی شیعیان در آذربایجان و دستگیری فعالان شیعی در "لنکران"، "گنجه" و "سومقاییت" زمینه های فعالیت شیعیان و افزایش اقبال مردم به آموزه های اصیل اسلامی و به ویژه علاقه آنان به شرکت در مراسم های مذهبی را سرکوب کردند. از یک سو کشتار، سرکوب و دستگیری جنبه سخت افزاری این سناریو است و از طرف دیگر تصویب قوانین جدید مانند محدود کردن مراسم های اسلامی و تحصیلات حوزوی در پارلمان این کشور جنبه نرم افزاری آن است.

* آیا می توان اتفاق های رخ داده در آذربایجان را به وقایع اخیر پاکستان، نیجریه و برخورد با شیعیان مرتبط دانست؟ آیا پشت سر این رخدادها، سیاستی مبنی بر تشدید برخورد و سرکوب شیعیان دیده می شود؟

خاشع: شواهد و قراین موجود، ما را به اعتقاد به دست داشتن رژیم صهیونیستی در این اتفاقات رهنمون می سازد. در نیجریه، شیعیان و رهبر آنها را مورد آزار و اذیت قرار داده اند که دیدگاه های ضد اسرائیلی دارد. سال گذشته در تظاهرات روز قدس سه تن از پسران شیخ زاکزاکاکی به صورت کاملاً مرموز کشته شدند. در جمهوری آذربایجان نیز روابط این کشور و نفوذ اسرائیل در حاکمیت آذربایجان "آظهر من الشمس" است، چه بسا اسرائیل پس از ناکامی در مخالفت با برجام به دنبال ایجاد تنش در میان همسایگان ایران و هزینه تراشی برای جمهوری اسلامی باشد و روابط به ظاهر خوب ایران و آذربایجان در دو سال گذشته را تخریب کند. اخیراً وزیر دفاع جمهوری آذربایجان صحبت از تولید پهباد در سال آینده در صنایع دفاع این کشور کرده که این موضوع می تواند پاداش سرکوب شیعیان و همکاری با اسرائیل برای حاکمیت آذربایجان باشد.

* به نظر می رسد پس از برجام و تغییر رویکرد قدرت های جهانی نسبت به جایگاه ایران در حل بحران های منطقه ای رقبای محلی ایران توانایی پذیرش این موضوع را ندارند و با برخی سیاست های احساسی در صدد مقابله با افزایش اعتبار جهانی ایران هستند به نظر شما می توان حملات علیه شیعیان را به این موضوع نسبت داد؟

خاشع: مطمئناً رخدادهای سیاسی مثل سرکوب شیعیان در جمهوری آذربایجان که شواهد نشان می دهد این سناریو از مدت ها قبل نوشته شده است و متاثر از عوامل و فاکتور های مهم منطقه ای و بین المللی است. همانطوری که گفته شد با شروع عملیات نظامی روسیه در سوریه و همراهی ایران با آن و تضعیف موقعیت ترکیه، این کشور در صدد انتقام از ایران برآمده است. با شروع موج واکنش های ضد ایرانی در میان مقامات ترکیه شاهد سرایت آن نیز به جمهوری آذربایجان بودیم؛ طوری که چند تن از نمایندگان پارلمان جمهوری آذربایجان از جمله "فاضل مصطفی" آشکارا با حمایت از ترکیه، اقدامات روسیه و ایران در سوریه را محکوم کرد بنابراین چنین موضع گیری ها چه بسا شروع سناریوی سرکوب شیعیان بوده است. بنابراین بدون تردید مناسبات روابط روسیه و ترکیه در ترتیبات امنیت قفقاز جنوبی موثر بوده و موجب تقویت روابط ترکیه، گرجستان و آذربایجان در برابر ایران و روسیه شده است. بنابراین یکی از بازندگان بزرگ برجام اسرائیل بود که به طور بی سابقه ای در انزوای بین المللی قرار گرفته است و بهبودی روابط ایران با قدرتهای بین المللی و همسایگان را بر نمی تابد.

* در صورتیکه چنین احتمالی را در نظر بگیریم نقش و سیاست های ایران باید چگونه باشد تا اقلیت های شیعی در کشورهای همجوار تحت فشار قرار نگیرند؟

خاشع: مسوولیت کارگزاران دستگاه دیپلماسی ایران در برخورد و جلوگیری از سرکوب اقلیت های شیعیان در کشوری مثل نیجریه که هیچ ملاحظات همسایگی و همجواری با آن کشور را ندارد بسیار راحت تر و نتیجه بخش تر از رویکرد دستگاه دیپلماسی ایران در برخورد با حاکمیت جمهوری آذربایجان در دفاع از حق اکثریت شیعه این کشور باشد. البته نباید از نظر دور داشت مرز بین حمایت بی غرضانه و معنوی از حق کسانی که در کشورهای دیگر مورد ظلم واقع شده اند با مداخله در امور داخلی آنها بسیار باریک است. بنابراین دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران مثل گذشته باید با هوشمندی کامل با استفاده از ابزار و اهرم هایی که در اختیار دارد به صورت مسالمت آمیز در مذاکرات و دیدارهای با مقامات کشورهای مذکور با

شفاف سازی نگاه های خود و با تاکید بر حمایت از تمامیت ارضی و حاکمیت این کشورها حساسیت قدرتهای حاکم از انجام مناسک مذهبی شیعیان را بکاهد. دستگاه دیپلماسی باید در کنار حمایت معنوی از شیعیان بهانه به دست دستگاه تبلیغاتی دشمنان برای فعالیت علیه ایران و ایجاد حساسیت غیر ضروری و پوشالی در این خصوص نکند. جالب است بدانیم هم اکنون جریان های وهابی در جمهوری آذربایجان با حمایت مستقیم مالی قطر، عربستان و کویت روز به روز گسترش بیشتری پیدا می کنند در حالی که حاکمیت آذربایجان حساسیتی در مورد فعالیت آنها ندارد و از گسترش روز افزون آنها چشم پوشی می کند غافل از آنکه مهمترین تهدید علیه امنیت و ثبات این کشور همین گروه های وهابی هستند. به دفعات مکرر وهابی های آذری که در سوریه و عراق در صفوف تکفیری ها می جنگند، در پیام های ویدیویی حاکمیت آذربایجان را به طور واضح تهدید نموده اند.

در کنار حمایت معنوی جمهوری اسلامی ایران برای دفاع از حق کسانی که در آذربایجان مورد ظلم واقع شده اند، سازمانهای مردم نهاد، رسانه های خصوصی انجمن های دانشجویی چنان که بعد از وقوع حوادث نارداران، نیجریه و پاکستان شاهد آن بودیم، نیز می توانند نقش موثری را ایفا کنند.

*به نظر شما بهتر است بحران آذربایجان و قره باغ را در چارچوب مجموعه بحران های منطقه خاورمیانه ببینیم یا اینکه موضوع مساله داخلی و تاریخی است و نسبتی با بحران های اخیر خاورمیانه ندارد؟

خاشع: بحران های اخیر خاورمیانه که با حربه تضاد ایدئولوژیکی به دست قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای برای رسیدن به زیاده خواهی های خود در این منطقه ایجاد شده است. اما بحران قره باغ تنش مرزی بین دو جمهوری سابق شوروی است که این تنش از زمان شوروی و به دلیل سیاست های آن ایجاد شده است و به دلیل گره خوردن منافع قدرتهای منطقه ای و فرامنطقه ای در این بحران و عدم استقلال و اراده واقعی کشورهای درگیر تنش، این مساله با گذشت زمان زیادی همچنان لاینحل باقی مانده است. تنها تشابه بحرانهای خاورمیانه با بحران قره باغ را می توان ایجاد تنش توسط قدرتهای بزرگ برای محکم کردن جای پا و توجیه حضور خود در منطقه دانست.

*هم اکنون ترکیه اعلام کرده که برای باز پس گیری مناطق اشغال شده در کنار این کشور قرار می گیرد باتوجه به همجواری ایران و آذربایجان و ارمنستان موضع ایران نسبت به منطقه مورد اختلاف این دو کشور باید چگونه باشد؟

خاشع: همانطور که گفته شد ترکیه برای ایجاد هزینه برای روسیه و یارکشی های منطقه ای اقداماتی از این دست را انجام داده است و این موضع گیری ها نه بر اساس منافع آذربایجان بلکه مبتنی بر اهداف منطقه ای ترکیه است. بنابراین حضور و ورود ترکیه در این عرصه نه تنها مشکل قره باغ را حل نمی کند بلکه با پیچیده تر شدن اوضاع مشکلی بر مشکلات اضافه خواهد کرد. کلید حل بحران قره باغ در دست روسیه است و آذربایجان باید برای بازپس گیری اراضی خود از همراهی با سیاستهای ضد روسی ترکیه در منطقه اجتناب کند؛ جمهوری اسلامی ایران نیز از زمان شروع این بحران همواره حسن نیت خود برای حل این بحران را ثابت کرده است و برای کاهش تنش در بین دو همسایه شمالی خود تمام توان خود را برای حل و فصل مسالمت آمیز آن به کار گرفته است. بنابراین این سیاست ها جزو سیاست های اصولی جمهوری اسلامی ایران بوده است و ایران باید در کنار حفظ و ارتقای روابط دوجانبه با هر دو همسایه شمالی خود مانند گذشته برای کاهش تنش ها و حل و فصل مسالمت آمیز آن همکاری و یاری رسانی کند.

منبع: شفقنا

جعفر خاشع